

POSTANOWIENIE

18 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 września 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej D. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie
z 25 marca 2021 r., XXVII Ca 2546/19,
w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prezydenta m.st. Warszawy
z udziałem D. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Władysław Pawlak

Dariusz Dończyk

Karol Weitz

UZASADNIENIE

Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta m.st. Warszawy 18 kwietnia 2017 r. wniósł w postępowaniu z udziałem D. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości w W. składającej się z działek o numerach ewidencyjnych [...], o powierzchni 0,0016 ha, [...]1 o powierzchni 0,0 380 ha, [...]2 o powierzchni 0,1901 ha, [...]3 o powierzchni 0,0527 ha, wszystkie z obrębu [...], dla których jest

prowadzona księga wieczysta nr [...] oraz działki [...]4 o powierzchni 0.0470 ha, również z obrębu [...], dla której prowadzona jest księga wieczysta nr [...]1 na dzień 9 listopada 1970 r., a najpóźniej 4 września 1982 r. w odniesieniu do gruntu składającego się z działek o numerach ewidencyjnych [...]5, [...]1, [...]2 i [...]3, oraz na dzień 9 listopada 1979 r., a najpóźniej 1 stycznia 1975 r. w odniesieniu do gruntu oznaczonego jako działka [...]4. Postanowieniem z 29 maja 2019 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy – Woli w Warszawie oddalił wniosek i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd ustalił, że Zakłady „C.” założone w 1805 r. w W., Spółka akcyjna, została wpisana do Rejestru Handlowego 20 stycznia 1922 r, pod numerem [...]. Obecnie spółka figuruje w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem KRS [...]. Zarządzeniem z 9 listopada 1950 r. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych ustanowił przymusowy zarząd państwowy nad Zakładami „C.” w W. wraz z należącymi do tej firmy stacjami budowlanymi w O., powiat k., i K., powiat k.1. Przymusowy zarząd państwowy nad tym przedsiębiorstwem – zakładami powierzono K. F., oznaczając, że zarządzenie jest natychmiast wykonalne. Z kolei orzeczeniem z 30 sierpnia 1958 r. Minister Rolnictwa stwierdził, że Zakłady C. w W. i należące do nich stacje budowlane objęte przymusowym zarządem państwowym na podstawie zarządzenia z 8 listopada 1950 r. przeszły z mocy prawa, z wyjątkiem stacji hodowlanej w O., na własność Państwa 8 marca 1958 r. Orzeczenie to było podstawą do dokonania stosownych wpisów w księgach wieczystych w zakresie majątku przejętego przedsiębiorstwa. Wnioskiem z grudnia 1950 r. zarządca przymusowy zgłosił do Sądu Okręgowego w Warszawie fakt ustanowienia zarządcy. Wpis zarządu przymusowego nastąpił na mocy postanowienia tegoż Sądu z 5 grudnia 1950 r.

Decyzją z 4 września 1972 r. Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej ustaliło lokalizację na budowę przedszkola na osiedlu M. na terenie w W. przy. ulicy [...]. Z treści decyzji wynikało, że właścicielem gruntu jest Skarb Państwa. Obecnie teren ten oznaczony jest jako działki ewidencyjne o numerach [...]3 i [...]6, natomiast pozostała część tych działek, w tym o numerach [...] i [...]1, [...]7 oraz [...]8 stanowi teren przyległy do budynku przedszkolnego i jest zagospodarowana jako plac zabaw dla dzieci. Decyzją z 7 stycznia 1975 r. Wydział Architektury i Gospodarki Komunalnej Urzędu Dzielnicowego udzielił pozwolenia na wykonanie

obiekty – przedszkola nr [...] na nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa, położonej w W. przy. ul. M., po zastosowaniu uwag zawartych w tej decyzji. Otwarcie przedszkola nastąpiło 10 października 1975 r. Od tego momentu do chwili obecnej na nieruchomości nieprzerwanie funkcjonuje przedszkole, a jednostką odpowiedzialną za jego prowadzenie jest Burmistrz Dzielnicy [...]. Na nieruchomościach oznaczonych numerami ewidencyjnymi [...]9 i [...]4 znajduje się szkoła podstawowa wybudowana w oparciu o zaświadczenie lokalizacji szczegółowej nr [...] z 21 lutego 1959 r. od chwili otwarcia do dziś nieprzerwanie na tych nieruchomościach funkcjonuje szkoła podstawowa nr [...] im. [...] w W.. Inwestorem obiektu była Dyrekcja [...]. Pracownicy – kolejni dyrektorzy placówek: szkoły i przedszkola, traktowali Skarb Państwa jako właściciela gruntu, na którym posadowione były te obiekty. Do początku lat 90-ych XX wieku ze strony C. w W. lub jej reprezentanta bądź akcjonariuszy nie zostały podjęte działania zmierzające do zwrotu nieruchomości objętych wnioskiem w niniejszej sprawie. Pierwszy wniosek w przedmiocie żądania uchylenia przymusowego zarządu państwowego nad przedsiębiorstwem C., sporządziła 9 listopada 1990 r. W. S. będąca akcjonariuszem spółki. Dyrektor Departamentu Gospodarki Ziemią powziął wątpliwość, czy mogła ona być stroną postępowania administracyjnego. Wnioskiem z 4 lutego 1994 r. do Sądu Gospodarczego dla m.st. Warszawy K. H., J. H., M. G. T. H. E. K., H. M. i W. S. domagali się ustanowienia kuratora dla spółki C. założonej w 1805 r. S.A. Postanowieniem z 30 marca 1994 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy ustanowił dla osoby prawnej Zakłady C. założonej w 1805 r. w W. S.A. kuratora w osobie A. K..

27 maja 1994 r. na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki Zakłady C. ukonstytuował się zarząd spółki. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Warszawie z 19 sierpnia 1994 r. wykreślono zarząd przymusowy z rejestru spółki i wpisano zarząd w składzie: A. K., M. G., J. M., J. M. i K. G.. 22 sierpnia 1994 r. zarząd spółki ponowił wniosek o uchylenie orzeczenia z 9 listopada 1958 r. Na wniosek zarządu Spółki Akcyjnej – Zakłady C. założone w 1805 r. w W. S.A. z 22 sierpnia 1994 r. Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej decyzją z 30 kwietnia 1996 r. stwierdził nieważność zarządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z 9 listopada 1950 r. w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu

państwowego nad firmą: Zakłady C. w W. oraz stwierdził nieważność orzeczenia Ministra Rolnictwa z 30 sierpnia 1958 r. o przejęciu na własność Państwa przedsiębiorstwa pod przymusowym zarządem państwowym – Zakłady C. w W. w części dotyczącej działek położonych przy ul. [...]1 w W.: o numerach [...]15 i [...]16 w obrębie [...] oraz działki nr [...]17 w obrębie [...]1. Ponadto w decyzji tej stwierdzono również, że orzeczenie Ministra Rolnictwa z 30 sierpnia 1958 r. w części dotyczącej działek nr [...]10, [...]11, [...]12, [...]13, [...]14 z obrębu [...] wydane zostało z naruszeniem prawa. Minister odmówił w tej części stwierdzenia nieważności orzeczenia z 30 sierpnia 1958 r. ze względu na to, że wywołało ono nieodwracalne skutki prawne w postaci rozdysponowania na rzecz Kuratorium Okręgu Szkolnego. Pozwem z 19 listopada 1999 r. skierowanym do Sądu Okręgowego w Warszawie Zakłady C. założone w 1805 r. w W. Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosły o ustalenie, że przysługuje im prawo własności do nieruchomości położonej w W. przy ul. [...]1, [...]2 i [...]3, określonych w pozwie. Po ostatecznym dwukrotnym rozszerzeniu powództwa w toku procesu oraz jego doprecyzowaniu, żądanie objęło m.in. ustalenie, że powódce przysługuje prawo własności wszystkich działek objętych niniejszym postępowaniem. Powództwo zostało prawomocnie oddalone ze względu na związanie sądu powszechnego decyzjami administracyjnymi w części, w której nie zostały one dotąd uchylone i brak interesu prawnego powódki w żądaniu ustalenia. Pismem z 19 sierpnia 2010 r. Zakłady C. założone w 1805 r. w W., Spółka Akcyjna wniosła do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o stwierdzenie nieważności orzeczenia Ministra Rolnictwa z 30 sierpnia 1958 r. w części nieobjętej decyzją Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 30 kwietnia 1996 r. Decyzją z 13 listopada 2012 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stwierdził ostatecznie nieważność orzeczenia Ministra Rolnictwa z 30 sierpnia 1958 r. w części nieobjętej decyzją Ministra Rolnictwa z 30 kwietnia 1996 r. Decyzja z 12 listopada 2012 r. dotyczyła m.in. wszystkich działek będących przedmiotem niniejszego postępowania. Postanowieniami z 6 kwietnia 2016 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie Zd. Kw. [...]1 i Dz. Kw. [...]2 dokonał wpisów w przedmiocie założenia ksiąg wieczystych dla nieruchomości gruntowych położonych w W. przy ul. [...] stanowiących działki nr [...] [...]1 [...]2 [...]3 i [...]4 z obrębu [...], oznaczając jako

właściciela Zakłady C. założone w 1805 r. w W. Spółka Akcyjna. Postanowieniem z 3 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy- Mokotowa w Warszawie utrzymał w mocy powyższe wpisy. Na mocy aktów notarialnych z 17 czerwca 2014 r. Zakłady C. założone w 1805 r. w W. Spółka Akcyjna sprzedała nieruchomości oznaczone jako działki nr [...] [...]1 [...]2, [...]3, [...]4 n rzecz D. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W..

Od chwili powstania placówek Państwowego Przedszkola nr [...]1 oraz Szkoły Podstawowej nr [...] ich dyrekcja była przeświadczona, że teren, na którym znajdowały się budynki szkoły i przedszkola wraz z boiskiem i placem zabaw należały do Skarbu Państwa lub miasta stołecznego Warszawy. Pismem z 29 lipca 2014 r. C. założone w 1805 r. w W. Spółka Akcyjna złożyła wniosek do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia o zawezwanie do próby ugodowej Skarbu Państwa – Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o zapłatę kwoty 125061680,00 zł tytułem odszkodowania za wydanie sprzecznej z prawem decyzji Ministra Rolnictwa z 30 sierpnia 1958 r. i skutkiem tego utratę własności nieruchomości oznaczonych numerami [...], [...]1, [...]2, [...]3, [...]4 z obrębu [...]. Pismem z 18 sierpnia 2014 r. C. założone w 1805 w W. Spółka Akcyjna wystąpiła z wnioskiem do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia o zawezwanie do próby ugodowej miasta stołecznego Warszawy o wydanie nieruchomości oznaczonych m.in. numerami [...],[...]1.[...]2,[...]3 [...]4 z obrębu [...] oraz zapłatę odszkodowania. Pismami z 18 października 2016 r. uczestnik poinformował Dyrektor Państwowego Przedszkola nr [...]1 oraz Dyrektor Szkoły Podstawowej nr [...] o nabyciu przez niego prawa własności nieruchomości przy ulicy [...] oznaczonych jako działki nr [...], [...]1, [...]2, [...]3 z obrębu [...] od C. założone w 1805 r. w W. Spółki Akcyjnej celem doprowadzenia do wykupu tych nieruchomości przez Skarb Państwa.

Sąd ocenił, że wniosek o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości stanowiących działki ewidencyjne o numerach [...], [...]1, [...]2, [...]3 i [...]4 nie zasługiwał na uwzględnienie. Sąd uznał, że Skarb Państwa od 1959 r. był posiadaczem samoistnym – najpierw nieruchomości stanowiącej działkę nr [...]4, a następnie z początkiem lat 70-ych XX wieku działek o numerach [...], [...]1, [...]2 i [...]3, będących przedmiotem niniejszego postępowania. Niemniej, w okolicznościach sprawy bieg zasiedzenia nie mógł się rozpocząć dopóty, dopóki

właściciel nieruchomości nie mógł efektywnie dochodzić zwrotu przedmiotu swojego prawa. Przyczyną przerwy biegu zasiedzenia była siła wyższa (art. 121 pkt 4 k.c.), gdyż właściciel nie mógł środkami cywilnoprawnymi dochodzić swoich praw. W ocenie Sądu, taki stan wystąpił w niniejszej sprawie, gdyż co najmniej do 31 sierpnia 1980 r., kiedy to reaktywowano w Polsce sądownictwo administracyjne, właściciel nieruchomości nie mógł poddać kontroli sądowej akty administracyjne, które pozbawiły go tych nieruchomości. Dalej Sąd wywiódł, że w okolicznościach sprawy stan siły wyższej ustał jednak później niż 1 września 1980 r., gdyż wtedy jeszcze w rejestrze spółki C. wpisany pozostawał zarządca przymusowy, a sama spółka nie mając organów nie mogła samodzielnie działać. Z tego względu w tym wypadku data ustania siły wyższej powinna zostać ustalona na moment późniejszy niż data powstania sądownictwa administracyjnego, tj. na dzień 30 marca 1994 r., gdy w miejsce zarządcy przymusowego powołany i wpisany do rejestru został kurator reprezentujący spółkę. Ponadto, chociaż w owym czasie formalnie obowiązywały przepisy o spółkach, to jednak w ówczesnych realiach pozostawały one praktycznie martwe, a zmianę w tym zakresie wprowadziła dopiero ustawa z 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej, przywracająca zasadę swobody jej prowadzenia.

W rezultacie Sąd przyjął, że to data 30 marca 1994 r. stanowi datę ustania siły wyższej w okolicznościach sprawy. Oznacza to, że na dzień orzekania nie upłynął termin zasiedzenia przedmiotowych nieruchomości niezależnie od przypisania wnioskodawcy dobrej albo złej wiary jako posiadaczowi samoistnemu nieruchomości z uwagi na działania uczestnika postępowania lub jego poprzednika prawnego, które przerwały bieg zasiedzenia. Czynnością przerywającą ten bieg mógł być wniosek zarządu C. z 22 sierpnia 1994 r. o stwierdzenie nieważności zarządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z 9 listopada 1950 r. oraz orzeczenia Ministra Rolnictwa z 30 sierpnia 1950 r., ale nie objął on tych aktów w całości, wobec czego nie skutkował przerwą biegu zasiedzenia. Dopiero pismem z 19 stycznia 2010 r. C. wniosła do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o stwierdzenie nieważności orzeczenia Ministra Rolnictwa z 30 sierpnia 1958 r. w części nieobjętej wcześniejszym wnioskiem, a dotyczącej nieruchomości objętych niniejszym postępowaniem. Z tego względu dopiero

postępowanie administracyjne zainicjowane wnioskiem ze stycznia 2010 r. przerywa bieg zasiedzenia. Kolejną czynnością o takim skutku był pozew o wydanie nieruchomości z 16 sierpnia 2016 r. Przyjmując, że w okolicznościach sprawy nie upłynął 20-letni termin zasiedzenia, Sąd ocenił, że wnioskodawca w chwili objęcia nieruchomości w posiadanie był w dobrej wierze, gdyż Skarb Państwa nabył nieruchomości na podstawie decyzji administracyjnych pozwalających mu na założenie, że stał się ich właścicielem, wobec czego działał w dobrej wierze.

Apelację od postanowienia z 29 maja 2019 r. złożył wnioskodawca. Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z 25 marca 2021 r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że stwierdził, że Skarb Państwa – Prezydent m.st. Warszawy nabył przez zasiedzenie z dniem 2 września 1990 r. prawo własności nieruchomości położonej w W. składającej się z działek: nr [...] o pow. 0,0016 ha, nr [...]1 o pow. 0,0527 ha. – wszystkie z obrębu [...], dla której Sąd rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie, X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr [...] oraz nieruchomości położonej w W., składającej się z działki nr [...]4 o pow. 0,0470 ha, z obrębu [...], dla której Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie, X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr [...]1 i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy w większości podzielił stanowisko sądu pierwszej instancji w kwestii przypisania Skarbowi Państwa przymiotu posiadacza samoistnego po 1958 r., tj. po przejęciu na własność przedsiębiorstwa Zakładów C. Spółki Akcyjnej w W. oraz ustalenia, że w chwili objęcia nieruchomości w posiadanie wnioskodawca pozostawał w dobrej wierze. Sąd Okręgowy pominął dowody zgłoszone w apelacji, gdyż mogły one być powołane w pierwszej instancji, a ponadto były one nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd drugiej instancji podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, uznając je za prawidłowo osadzone w zgromadzonym materiale dowodowym, jednak na ich podstawie dokonał w pewnym zakresie odmiennej oceny prawnej. Sąd drugiej instancji ocenił, że początek posiadania samoistnego przez Skarb Państwa w dobrej wierze należy liczyć od 30 sierpnia 1958 r., kiedy to doszło do nacjonalizacji nieruchomości stanowiących wcześniej własność Zakładów „C.” założonych w 1805 r. Spółki Akcyjnej w W., będących przedmiotem niniejszego

postpowania. Wtedy rozpoczął się także bieg zasiedzenia przedmiotowych nieruchomości przez Skarb Państwa, który z powodu siły wyższej (art. 121 pkt 4 k.c. - brak sądownictwa administracyjnego) uległ zawieszeniu do chwili jej ustąpienia, w zasadzie z dniem 31 sierpnia 1980 r. (dniem poprzedzającym reaktywację sądownictwa administracyjnego), kiedy to pojawiła się możliwość sądowej kontroli decyzji administracyjnych będących podstawą władztwa Skarbu Państwa nad nieruchomościami stanowiącymi przedmiot postępowania. W rezultacie Sąd Okręgowy uznał, że przerwa biegu zasiedzenia z powodu siły wyższej trwała od 30 sierpnia 1958 r. (daty decyzji nacjonalizacyjnej) do 30 sierpnia 1980 r.

Dalej Sąd Okręgowy uznał, że Zakłady C. założone w 1805 r. w W. Spółka Akcyjna, mogła wystąpić o ochronę swych praw dotyczących nieruchomości po 1 września 1980 r., gdy weszła w życie ustawa o Naczelnym Sądzie Administracyjnym i o zmianie Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U. 1980, nr 4, poz. 8). Według Sądu Okręgowego, od 1 września 1980 r. nic nie stało na przeszkodzie, aby zaraz po powołaniu sądownictwa administracyjnego znacjonalizowane przedsiębiorstwo podjęło kroki zmierzające do wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji nacjonalizacyjnej i poprzedzającej ją decyzji o objęciu zarządem przymusowym przedsiębiorstwa C.. Spółka Zakłady C. założone w 1805 r. w W. S.A. istniała w sensie prawnym i pozostawała wpisana do rejestru handlowego i nie istniał żaden powód, dla którego nie mogłaby ona po 1 września 1980 r. dochodzić swoich praw. Bierność akcjonariuszy spółki przejawiała się w tym, że dopiero w 1994 r. złożyli wniosek o ustanowienie kuratora spółki. Bez wątpienia już od 1980 r. istniała możliwość ustanowienia kuratora dla spółki, który z kolei mógł dokonać powołania władz spółki. Kolejną możliwość dawała akcjonariuszom ustawa o działalności gospodarczej, która weszła w życie 1 stycznia 1989 r.

W cenie Sądu Okręgowego, akcjonariusze spółki do 1990 r. nie podejmowali żadnych działań zmierzających do zwrotu nieruchomości i nie wykazywali żadnego zainteresowania majątkiem spółki z uwagi na brak wiedzy o składnikach jej majątku. Ta bezczynność akcjonariuszy spółki, trwająca wiele lat, także w okresie, kiedy mogli oni skutecznie dochodzić odzyskania swych praw właścicielskich, w

żadnej mierze nie miała po 1980 r. związku z uwarunkowaniami politycznymi. Podstawową przyczyną powstrzymania się z występowaniem z roszczeniami był brak wiedzy o majątku spółki. Pierwszy wniosek w przedmiocie stwierdzenia nieważności bezprawnych decyzji nacjonalizacyjnych został złożony dopiero 9 listopada 1990 r. i nie obejmował wszystkich nieruchomości objętych wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia. Złożenie tego wniosku nie przerwało zatem biegu zasiedzenia, a w chwili jego złożenia obowiązywała treść art. 172 k.c., przewidująca 10-letni okres posiadania uprawniający posiadacza w dobrej wierze do nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie oraz 20-letni okres w wypadku posiadacza w złej wierze. W związku z tym, że Skarb Państwa był posiadaczem samoistnym w dobrej wierze, 10-letni termin uprawniający go do nabycia własności nieruchomości liczony od 1 września 1980 r., upłynął 2 września 1990 r., tj. przed wejściem w życie art. 172 k.c. w nowym brzmieniu wydłużającym termin zasiedzenia dla posiadacza samoistnego w dobrej wierze do 20 lat od 1 października 1990 r. Tak więc w dacie złożenia wniosku o stwierdzenie w części nieważności decyzji nacjonalizacyjnych Skarb Państwa nabył już własność spornych nieruchomości i tym samym wszczęcie postępowania administracyjnego nie doprowadziło do przerwy biegu zasiedzenia. Z tych względów Sąd Okręgowy dokonał stosownej zmiany zaskarżonego postanowienia Sąd ten podkreślił ponadto, że brak organów osoby prawnej nie jest okolicznością, która w świetle art. 122 ust 1 w związku z art. 175 k.c. mogłaby być uznana za przerywającą bieg terminu zasiedzenia przeciwko takiej osobie, albowiem przepisy odnoszące się do osób ograniczonych w zdolności do czynności prawnych, w tym art. 122 ust. 1 k.c. nie mają zastosowania do osób prawnych. Stan, w którym osoba prawna nie może podejmować działań z powodu braku organów, nie jest równoznaczny lub nawet zbliżony do braku zdolności do czynności prawnych po stronie osoby fizycznej.

Skargę kasacyjną na postanowienie z 25 marca 2021 r., wniosła uczestniczka postępowania D. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Zarzuciła naruszenie art. 382 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., art. 172 § 1 w związku z art. 121 pkt 4 k.c. w brzmieniu na 2 września 1990 r., art. 172 § 1 i 2 w związku z art. 176 § 1, art. 175 w związku z art. 121 pkt 4 k.c., art. 172 § 1 i 2 w związku z art. 175 i z

art. 123 §1 pkt 1 k.c. Na tych podstawach wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kluczowe znacznie dla oceny zasadności skargi kasacyjnej miał zarzut naruszenia art. 172 § 1 i 2 w związku z art. 176 § 1 i z art. 175 oraz z art. 121 pkt 4 k.c., w którym skarżąca kwestionowała ocenę prawną przyjętą przez sądy pierwszej i drugiej instancji zakładającą, że w okolicznościach sprawy Skarb Państwa objął działki wskazane w zaskarżonym postanowieniu w dobrej wierze, gdyż nastąpiło to na podstawie decyzji nacjonalizacyjnej i w rezultacie upłynął wystarczający przy takim założeniu 10-letni termin zasiedzenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono tymczasem, że w wypadku wadliwego przejęcia nieruchomości przez Skarb Państwa na podstawie przepisów nacjonalizacyjnych lub przepisów o reformie rolnej nie można z góry zakładać, że objęcie nieruchomości w samoistne posiadanie przez Skarb Państwa następuje w dobrej wierze, lecz uzasadnione jest stanowisko o konieczności rozważenia i ustalenia towarzyszących temu okoliczności, co może prowadzić do oceny, że Skarb Państwa objął nieruchomość w posiadanie samoistne w złej wierze (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 października 2015 r., IV CSK 473/13, nie publ., i z 26 października 2021 r., II CSKP 299/21, nie publ., oraz z 18 września 2024 r., II CSKP 1129/22, nie publ.). Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela przedstawiony pogląd i tym samym stwierdza, że sądy *meriti* w niniejszej sprawie przedwcześnie przyjęły zapatrywanie o działaniu Skarbu Państwa w dobrej wierze w chwili objęcia przedmiotowych działek w posiadanie samoistne. Oznacza to, że rozpatrywany zarzut kasacyjny jest uzasadniony, wobec czego zaskarżone postanowienie musiało ulec uchyleniu. Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1 oraz z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Władysław Pawlak

Dariusz Dończyk

Karol Weitz

[SOP]

r.g.